CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL JULIANE KOKOTT prezentate la 26 octombrie 2006 [1]

I — Introducere

1. Nucleul prezentei proceduri preliminare este reprezentat, din nou, de problema protecției juridice a particularilor împotriva prevederilor regulamentelor Comunității Europene.

2. Dacă recent, în special în cauzele în care au fost pronunțate hotărârile Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul [2] și Comisia/Jégo-Quéré [3], Curtea a precizat care sunt condițiile în care particularii pot sesiza direct instanțele comunitare cu o acțiune în anularea unui regulament al Comunității în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE [4], problema protecției juridice apare în cauza de față dintr-o perspectivă diferită: în ce condiții este îndreptățit un particular să invoce în fața instanțelor naționale nelegalitatea unui regulament comunitar pe care nu l-a atacat în prealabil în mod direct în fața instanțelor comunitare?

3. Prezenta cauză se înscrie în cadrul descris de regimul de cote de producție de izoglucoză în vigoare în Comunitate de la sfârșitul anilor '70. În acțiunea principală, societatea comercială franceză Roquette Frères [5] contestă în fața instanțelor franceze cotele de producție de izoglucoză care i-au fost alocate de către autoritățile naționale. În susținerea acțiunii sale, Roquette Frères arată că instituțiile comunitare au calculat în mod eronat cantitățile de bază de izoglucoză

1 — Limba originală: germana.

2 — Hotărârea din 25 iulie 2002 (C-50/00 P, Rec., p. I-6677), împreună cu concluziile avocatului general Jacobs din 21 martie 2002 prezentate în aceeași cauză.

3 — Hotărârea din 1 aprilie 2004 (C-263/02 P, Rec., p. I-3425).

4 — A se vedea de asemenea în acest context extinderea dreptului particularilor la acțiune prevăzută de articolul III-365 alineatul (4) din Tratatul de instituire a unei Constituții pentru Europa, semnat la Roma la 29 octombrie 2004 (JO C 310, p. 1). Această prevedere urmărește să acorde oricărei persoane fizice sau juridice dreptul de a formula o acțiune în anulare împotriva actelor normative care o privesc direct și care nu presupun măsuri de punere în executare.

5 — Denumirea Roquette Frères nu este necunoscută în jurisprudența Curții. A se vedea în special hotărârea din 15 octombrie 1980, Roquette Frères/Administration française des douanes (145/79, Rec., p. 2917), în care Curtea s-a pronunțat asupra limitării în timp a efectelor hotărârilor, hotărârea din 29 octombrie 1980, Roquette Frères/Consiliul (138/79, Rec., p. 3333), în care Curtea s-a pronunțat asupra drepturilor Parlamentului European în materia procedurii consultării, și hotărârea din 22 octombrie 2002, Roquette Frères (C-94/00, Rec., p. I-9011), în care Curtea a precizat regimul juridic al verificărilor efectuate de către Comisia Comunităților Europene în cauzele privind concurența.

alocate Franței metropolitane [6], dat fiind că acestea nu au luat în considerare izoglucoza obținută ca produs intermediar servind la realizarea altor produse destinate vânzării.

II — Cadrul juridic

A — *Contextul litigiului*

4. Izoglucoza este un îndulcitor lichid, fabricat din glucoza prezentă în amidon. Amidonul respectiv este, la rândul său, obținut din cereale, cel mai adesea din porumb [7]. Izoglucoza este considerată un produs de substituție directă pentru zahărul lichid, rezultat din transformarea sfeclei sau trestiei de zahăr, cu care aceasta se află în concurență directă [8].

5. După modelul regimului introdus anterior pentru producția de zahăr [9], la sfârșitul anilor '70 a fost introdus în Comunitate un sistem de cote privind producția de izoglucoză [10], sistem ce trebuie privit în contextul anumitor garanții privitoare la comercializarea zahărului stabilite în cadrul politicii agricole comune. Având în vedere că producția de izoglucoză a contribuit la o creștere a excedentului de zahăr în Comunitate, introducerea cotelor a urmărit limitarea acestei producții în scopul prevenirii unor eventuale efecte negative asupra politicii comunitare în domeniul zahărului [11].

6. Inițial, cotele de producție erau alocate diferitelor întreprinderi în mod direct, prin intermediul regulamentelor comunitare.

6 — Departamentelor franceze de peste mări le sunt aplicabile cantități de bază de izoglucoză separate, care nu fac obiectul prezentei proceduri.

7 — A se vedea hotărârea din 13 februarie 1992, Roquette Frères (C-210/90, Rec., p. I-731, punctul 3). În primul considerent al Regulamentului (CEE) nr. 1111/77 al Consiliului din 17 mai 1977 de stabilire a unor dispoziții comune privind izoglucoza (JO L 134, p. 4), izoglucoza este definită ca fiind un sirop de glucoză cu conținut ridicat de fructoză. Organizarea comună a pieței în sectorul zahărului definește izoglucoza ca fiind un produs obținut din glucoză sau polimerii acesteia, cu un conținut de fructoză în materie uscată în cantitate de cel puțin 10 % [a se vedea în această privință articolul 1 alineatul (2) litera (c) din Regulamentul (CEE) nr. 1785/81 al Consiliului din 30 iunie 1981 privind organizarea comună a pieței în sectorul zahărului (JO L 177, p. 4) și, mai recent, articolul 2 punctul 3 din Regulamentul (CE) nr. 318/2006 al Consiliului din 20 februarie 2006 privind organizarea comună a pieței în sectorul zahărului (JO L 58, p. 1, Ediție specială, 03/vol. 70, p. 77)].

8 — A se vedea al doilea și al șaptelea considerent ale Regulamentului nr. 1111/77, precum și al doilea considerent al Regulamentului nr. 1785/81.

9 — Obiectivul acordării unui tratament similar zahărului și izoglucozei reprezintă ideea călăuzitoare din preambulul la Regulamentul (CEE) nr. 1293/79 al Consiliului din 25 iunie 1979 de modificare a Regulamentului nr. 1111/77 (JO L 162, p. 10), care a introdus pentru prima oară cote pentru izoglucoză. A se vedea în același sens al doilea considerent al Regulamentului nr. 1785/81.

10 — Acest regim de cote se bazează pe alocarea de cote de bază (denumite și „cote A") și de cote suplimentare (denumite și „cote B"). Producția de zahăr și de izoglucoză care depășea aceste cote (denumită și „zahăr C" și „izoglucoză C" sau „excedent de zahăr" și „excedent de izoglucoză") era în principal destinată exportului în state terțe și în general nu putea fi comercializată în cadrul Comunității.

11 — A se vedea în acest sens hotărârea Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctele 26 și 27).

Astfel, potrivit articolului 9 alineatele (1)-(3) din Regulamentul nr. 1111/77, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1293/79 [12], fiecărei întreprinderi producătoare de izoglucoză cu sediul în Comunitate i-a fost alocată o cotă de bază pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 1979 și 30 iunie 1980. Această cotă era în principiu egală cu dublul producției întreprinderii realizate în perioada cuprinsă între 1 noiembrie 1978 și 30 aprilie 1979, dar, dacă era cazul, aceasta putea fi modificată în așa fel încât maximul cotei să nu depășească 85 % și nici să nu fie mai mic de 65 % din capacitatea sa tehnică anuală de producție [13].

7. În temeiul articolului 9 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1111/77, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1293/79 coroborat cu anexa II la regulamentul amintit, cota de bază alocată pentru Roquette Frères se ridica la 15 887 de tone [14]. Mai mult, în temeiul alineatului (3) al aceluiași articol, Roquette Frères avea dreptul la alocarea unei „cote maxime" care, potrivit chiar indicațiilor acestei întreprinderi, se ridica la 20 022 de tone, ceea ce corespunde unei cote suplimentare de 4 135 de tone față de cota de bază.

8. Prin hotărârea din 29 octombrie 1980, Curtea a anulat Regulamentul nr. 1293/79, la cererea Roquette Frères, pentru un viciu de procedură referitor la consultarea Parlamentului European [15]. Ca urmare a acestei hotărâri, Consiliul Uniunii Europene a adoptat o nouă reglementare, cu același conținut, în vederea modificării Regulamentului nr. 1111/77, inițial prin Regulamentul (CEE) nr. 387/81 [16], pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 1979 și 30 iunie 1980, și apoi prin Regulamentul (CEE) nr. 388/81 [17], pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 1980 și 30 iunie 1981 [18]. Prin aceste regulamente s-a menținut cota de bază alocată societății Roquette Frères și menționată la punctul precedent al prezentelor concluzii, respectiv 15 887 de tone. În plus, a fost stabilită din nou o cotă suplimentară de 4 135 de tone pentru întreprinderea în cauză.

9. Începând cu 1 iulie 1981, normele ce reglementau producția de zahăr și de izoglucoză au fost unificate într-o nouă organizare comună a pieței, în care cotele producției de izoglucoză nu au mai fost alocate direct întreprinderilor interesate, ci – cum era deja cazul pentru cotele de zahăr – exclusiv în mod global, sub forma unor

12 — A se vedea în special articolul 3 din Regulamentul nr. 1293/79.

13 — Acest regim a fost prelungit pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 1980 și 30 iunie 1981. A se vedea articolul 2 din Regulamentul (CEE) nr. 1592/80 al Consiliului din 24 iunie 1980 privind aplicarea regimului de cote de producție pentru sectoarele zahărului și izoglucozei pentru perioada cuprinsă între 1 iulie 1980 și 30 iunie 1981 (JO L 160, p. 12).

14 — Acest tonaj, precum și tonajele următoare se referă la materia uscată.

15 — Hotărârea Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctul 37). A se vedea de asemenea în acest sens hotărârea din 29 octombrie 1980, Maïzena/Consiliul (139/79, Rec., p. 3393, în particular punctul 38).

16 — Regulamentul din 10 februarie 1981 de modificare a Regulamentului nr. 1111/77 (JO L 44, p. 1).

17 — Regulamentul din 10 februarie 1981 de modificare a Regulamentului nr. 1592/80 (JO L 44, p. 4).

18 — Prin hotărârea din 30 septembrie 1982, Roquette Frères/Consiliul (110/81, Rec., p. 3159, punctul 1 din dispozitiv), Curtea a respins ca nefondată acțiunea în anulare formulată de către Roquette Frères împotriva celor două regulamente de modificare a Regulamentului nr. 1111/77. A se vedea de asemenea hotărârile din 30 septembrie 1982, Amylum/Consiliul (108/81, Rec., p. 3107) și Tunnel Refineries/Consiliul (114/81, Rec., p. 3189), care priveau acțiuni de anulare a Regulamentului nr. 387/81.

cantități de bază alocate statelor membre [19]. De la acea dată, sarcina repartizării cotelor către diferitele întreprinderi revine autorităților din statele membre.

10. În perioada cuprinsă între 1 iulie 1981 și 30 iunie 2006, această organizare comună a pieței în sectorul zahărului a rezultat inițial din Regulamentul nr. 1785/81, ulterior din Regulamentul nr. 2038/1999 [20] și în cele din urmă din Regulamentul nr. (CE) 1260/2001 [21]. De la 1 iulie 2006, această materie este reglementată prin Regulamentul nr. 318/2006 [22], care nu este însă aplicabil în prezenta cauză.

B — *Dispozițiile în litigiu în prezenta cauză*

11. Potrivit articolului 24 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1785/81, statele membre aveau obligația de a aloca o cotă A și o cotă B fiecărei întreprinderi producătoare de zahăr sau de izoglucoză cu sediul pe teritoriul lor căreia în perioada 1 iulie 1980-30 iunie 1981 îi fusese alocată o cotă de bază, astfel cum a fost definită de Regulamentul nr. 1111/77 [23].

12. Cota A aferentă unei întreprinderi producătoare de izoglucoză trebuia să fie egală cu cota de bază care îi fusese alocată pentru perioada 1 iulie 1980-30 iunie 1981, iar cota B trebuia să se ridice la 23,55 % din cota A [articolul 24 alineatele (3) și (5) din Regulamentul nr. 1785/81]. Cantitățile de bază pe care fiecare stat membru le putea repartiza în total drept cote A și B erau prevăzute într-un tabel cuprins în articolul 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81. Acest tabel stabilea pentru „Franța (metropolitană)", în privința izoglucozei, o cantitate de bază A de 15 887 de tone și o cantitate de bază B de 4 135 de tone. Acest regim a intrat în vigoare la 1 iulie 1981 și a fost prorogat de mai multe ori [24].

13. De asemenea, în Regulamentul nr. 2038/1999, Consiliul a menținut inițial

19 — Anumite prevederi, care se înscriu în contextul aderării de noi state membre și prin care legiuitorul comunitar stabilea din nou în mod direct cotele de izoglucoză pentru fiecare întreprindere, derogau de la această regulă: este cazul Republicii Elene [articolul 24 alineatul (3) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1785/81] și al Republicii Finlanda [articolul 27 alineatul (4) al doilea paragraf litera (b) din Regulamentul (CE) nr. 2038/1999 al Consiliului din 13 septembrie 1999 privind organizarea comună a pieței din sectorul zahărului (JO L 252, p. 1)].

20 — Acest regulament a abrogat Regulamentul nr. 1785/81.

21 — Regulamentul din 19 iunie 2001 privind organizarea comună a pieței în sectorul zahărului (JO L 178, p. 1) care a abrogat Regulamentul nr. 2038/1999.

22 — Acest regulament a abrogat Regulamentul nr. 1260/2001.

23 — Prevederi similare există și în regulamentele ulterioare privind organizarea comună a pieței în sectorul zahărului. A se vedea articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2038/1999 și articolul 11 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1260/2001.

24 — A se vedea Regulamentul (CEE) nr. 934/86 al Consiliului din 24 martie 1986 (JO L 87, p. 1), Regulamentul (CEE) nr. 305/91 al Consiliului din 4 februarie 1991 (JO L 37, p. 1), Regulamentul (CEE) nr. 1548/93 al Consiliului din 14 iunie 1993 (JO L 154, p. 10), Regulamentul (CE) nr. 133/94 al Consiliului din 24 ianuarie 1994 (JO L 22, p. 7) și Regulamentul (CE) nr. 1101/95 al Consiliului din 24 aprilie 1995 (JO L 110, p. 1). Toate aceste regulamente au fost adoptate pentru modificarea Regulamentului nr. 1785/81.

aceste cantități de bază pentru anii comerciali 1995/1996-2000/2001. Astfel, din tabelul prevăzut la articolul 27 alineatul (3) din acest regulament rezulta din nou pentru „Franța (metropolitană)" o cantitate de bază A de 15 887 de tone și o cantitate de bază B de 4 135 de tone de izoglucoză.

14. Totuși, în același timp, în vederea respectării angajamentelor internaționale asumate de Comunitate [25], articolul 26 alineatul (5) din Regulamentul nr. 2038/1999 deschidea, începând cu acea dată, posibilitatea reducerii cantităților de bază menționate la punctul precedent al prezentelor concluzii. Comisia a utilizat această posibilitate pentru anul comercial 2000/2001, reducând, în ceea ce privește cota de izoglucoză alocată „Franței (metropolitane)", cantitatea de bază A cu 606,6 tone, rezultând astfel cantitatea de 15 280,4 tone, și cantitatea de bază B cu 157,9 tone, rezultând astfel cantitatea de 3 977,1 tone [articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2073/2000 [26] coroborat cu anexele I și II la același regulament].

15. În sfârșit, pentru anii comerciali 2001/2002-2005/2006, Consiliul a stabilit, prin articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001, în ceea ce privește cota de izoglucoză alocată „Franței (metropolitane)", o nouă cantitate de bază A de 15 747,1 tone și o nouă cantitate de bază B de 4 098,6 tone, deschizând din nou posibilitatea reducerii acestor cote, prin intermediul prevederilor articolului 10 alineatele (3) și (4) din respectivul regulament, în vederea respectării angajamentelor internaționale asumate de Comunitate.

16. Pentru anul comercial 2002/2003, Comisia a redus, în ceea ce privește cota de izoglucoză alocată „Franței (metropolitane)", cantitatea de bază A cu 1 048,9 tone, rezultând cantitatea de 14 698,2 tone, iar cantitatea de bază B cu 273 de tone, rezultând astfel cantitatea de 3 825,6 tone [articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1745/2000 [27] coroborat cu anexele I și II la același regulament]. Ulterior, Comisia a procedat la o nouă reducere pentru anul comercial 2003/2004 în ceea ce privește cota de izoglucoză alocată „Franței (metropolitane)", respectiv o reducere cu 262,1 tone pentru cantitatea de bază A, rezultând astfel cantitatea de 15 485 de tone, și o reducere de 68,2 tone pentru cantitatea de bază B, rezultând astfel cantitatea de 4 030,4 tone [articolul 1 alineatul (2) din Regulamentul nr. 2038/1999 coroborat cu anexele I și II la respectivul regulament [28]].

25 — Este vorba în speță de acordul privind agricultura încheiat în cadrul negocierilor multilaterale din runda Uruguay (1986-1994), care au condus la crearea Organizației Mondiale a Comerțului (JO 1994, L 336, p. 22, Ediție specială, 11/vol. 10, p. 28).

26 — Regulamentul din 29 septembrie 2000 privind reducerea, pentru anul comercial 2000/2001, a cantității garantate pe baza planului cotelor de producție pentru sectorul zahărului și a necesarului maxim estimat pentru aprovizionarea rafinăriilor de zahăr pe baza regimurilor de import preferențial (JO L 246, p. 38).

27 — Regulamentul din 30 septembrie 2002 privind reducerea, pentru anul comercial 2002/2003, a cantității garantate pe baza planului cotelor de producție pentru sectorul zahărului și a necesarului maxim estimat pentru aprovizionarea rafinăriilor de zahăr pe baza regimurilor de import preferențial (JO L 263, p. 31).

28 — Regulamentul din 30 septembrie 2003 privind reducerea, pentru anul comercial 2003/2004, a cantității garantate pe baza planului cotelor de producție pentru sectorul zahărului și a necesarului maxim estimat pentru aprovizionarea rafinăriilor de zahăr pe baza regimurilor de import preferențial (JO L 249, p. 38).

17. În cadrul organizării comune a piețelor în sectorul zahărului, în vigoare în ficare caz, statelor membre le-a fost oferită întotdeauna posibilitatea de a transfera cotele A și B de la o întreprindere către alte întreprinderi, indiferent dacă întreprinderea beneficiară în cauză avea deja prevăzută o cotă sau nu. În acest scop, cotele existente pentru fiecare întreprindere producătoare de izoglucoză puteau fi reduse cu maximum 10 % (a se vedea articolul 25 din Regulamentul nr. 1785/81, articolul 30 din Regulamentul nr. 2038/1999 și articolul 12 din Regulamentul nr. 1260/2001).

III — Situația de fapt și acțiunea principală

18. În prezent, se află pe rolul instanțelor administrative franceze un litigiu între Roquette Frères, pe de o parte, și ministrul francez al agriculturii, alimentației, pescuitului și ruralității [29], pe de altă parte, având ca obiect calculul cotelor de producție de izoglucoză alocate acestei întreprinderi.

19. Mai exact, Roquette Frères a atacat în instanță, pe de o parte, o decizie din 28 iunie 2000 prin care directorul pentru politici economice și internaționale din cadrul Ministerului Agriculturii a confirmat pentru întreprinderea în cauză nivelul cotelor producției de izoglucoză care i-au fost alocate începând cu anul comercial 1981/1982 și, pe de altă parte, patru hotărâri ale ministrului agriculturii din 26 octombrie 2000, 13 iulie 2001, 23 octombrie 2002 și 17 octombrie 2003, prin care nivelul cotelor anuale ale producției de izoglucoză ale întreprinderii respective era modificat în acord cu prevederile legislației comunitare aplicabile [30].

20. Roquette Frères invocă în fața instanțelor administrative franceze nelegalitatea actelor respectivului minister menționate la punctul precedent din prezentele concluzii și solicită anularea acestora, pentru motivul că prevederile diferitelor regulamente comunitare pe care se întemeiază acestea nu sunt valide. Mai exact, Roquette Frères susține că nivelul cantităților de bază de izoglucoză alocate Franței metropolitane au fost calculate greșit la nivel comunitar, deoarece calculele nu au inclus și izoglucoza produsă în acest stat membru în perioada 1 noiembrie 1978-30 aprilie 1979 ca produs intermediar servind la realizarea altor produse destinate vânzării.

21. În primă instanță, Roquette Frères a căzut în pretenții la tribunal administratif de

29 — Numit în continuare „ministrul agriculturii".

30 — A se vedea punctele 13 și 16 din prezentele concluzii.

Lille [31], care i-a respins acțiunea prin hotărârea judecătorească din 11 martie 2004. Societatea a declarat apel împotriva acestei hotărâri la cour administrative d'appel de Douai [32] la 28 mai 2004.

IV — Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare și procedura în fața Curții

22. Prin decizia din 1 decembrie 2005, cour administrative d'appel de Douai a suspendat judecarea cauzei și a adresat Curții următoarele două întrebări preliminare:

„1) Ar fi fost fără îndoială admisibilă acțiunea introdusă direct la [Curte] de societatea Roquette Frères având ca obiect contestarea legalității [alineatului] (2) al articolului 24 din Regulamentul nr. 1785/81, a [alineatului] (3) al articolului 27 din Regulamentul nr. 2038/1999, a articolului 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, a [alineatului] (2) al articolului 11 din Regulamentul nr. 1260/2001, a articolului 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și a articolului 1 din Regulamentul nr. 1739/2003[?]

2) În ipoteza în care ar fi admisibil ca societatea Roquette Frères să invoce nelegalitatea dispozițiilor menționate, [...] [alineatul] (2) al articolului 24 din Regulamentul nr. 1785/81, [alineatul] (3) al articolului 27 din Regulamentul nr. 2038/1999, articolul 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, [alineatul] (2) al articolului 11 din Regulamentul nr. 1260/2001, articolul 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și articolul 1 din Regulamentul nr. 1739/2003 sunt valide în ceea ce privește stabilirea cantităților de bază maxime de producție de izoglucoză pentru Franța metropolitană, fără a ține seama de izoglucoza produsă în acest stat membru între 1 noiembrie 1978 și 30 aprilie 1979 ca produs intermediar servind la realizarea altor produse destinate vânzării[?]"

23. Roquette Frères, Republica Franceză, Comisia și Consiliul au prezentat Curții observații scrise și orale.

V — Apreciere

24. Instanța de trimitere dorește în primul rând să afle dacă o acțiune introdusă de Roquette Frères la instanța națională în cadrul căreia contestă legalitatea diferitor prevederi ale regulamentelor comunitare referitoare la cotele de producție de izoglu-

31 — Lipsită de obiect în versiunea franceză.

32 — Denumită în continuare și „instanța de trimitere".

coză pe care societatea respectivă nu le-a atacat anterior în fața instanțelor comunitare este încă în mod efectiv admisibilă. În cazul unui răspuns afirmativ, instanța de trimitere solicită Curții să examineze validitatea prevederilor invocate. Mai exact, este vorba de următoarele șase dispoziții (denumite în continuare „dispozițiile în litigiu"):

— articolul 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81,

— articolul 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2038/1999,

— articolul 1 din Regulamentul nr. 2073/2000,

— articolul 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001,

— articolul 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și

— articolul 1 din Regulamentul nr. 1739/2003.

Având în vedere că aceste prevederi nu diferă în mod semnificativ din punctul de vedere al răspunsului la întrebările preliminare, le vom analiza împreună.

A — *Cu privire la prima întrebare: dreptul societății Roquette Frères de a ataca direct dispozițiile în litigiu*

25. Prima întrebare preliminară urmărește să clarifice dacă Roquette Frères mai are încă dreptul de a invoca în fața instanțelor naționale nelegalitatea dispozițiilor în litigiu. În acest scop, instanța de trimitere dorește să se stabilească dacă o acțiune în anularea dispozițiilor în litigiu formulată direct la Curte de această întreprindere ar fi fost fără îndoială admisibilă.

26. Prin urmare, această primă parte a cererii de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește în esență criteriul de opțiune

între cele două căi aflate la dispoziția particularilor care doresc să obțină un control judiciar al validității actelor instituțiilor comunitare. Curtea s-a pronunțat deja asupra acestei probleme într-o varietate de cauze [33].

1. Cu privire la criteriul de opțiune între acțiunea directă și excepția de nelegalitate

27. Sistemul de protecție jurisdicțională prevăzut de tratatul CE oferă în principiu particularilor două căi prin care pot obține un control judiciar al legalității actelor Comunității.

28. Pe de o parte, acțiunea în anulare le oferă, în condițiile prevăzute de articolul 230 al patrulea paragraf CE, posibilitatea de a contesta un act comunitar *direct* în fața instanțelor comunitare și de a obține controlul legalității acestuia [34].

29. Pe de altă parte, particularii pot invoca pe cale de excepție nelegalitatea unui act comunitar în cadrul unui litigiu aflat pe rolul instanțelor naționale, care, la rândul lor, pot sesiza Curtea cu o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, în temeiul articolului 234 primul paragraf litera (b) CE, în vederea verificării validității actului comunitar respectiv [35]. Într-un astfel de caz, Curtea este într-o anumită măsură sesizată pe cale *indirectă* în vederea controlului legalității actului comunitar în cauză, acesta fiind, de altfel, cazul în acțiunea principală.

30. Atunci când nu mai există nicio altă posibilitate pentru ca reclamantul să obțină controlul legalității unui act comunitar care îl privește, dreptul fundamental la protecția jurisdicțională efectivă [36] impune să nu i se interzică acestuia accesul la calea indirectă evidențiată mai sus și să se admită excepția de nelegalitate ridicată de acesta într-un litigiu aflat pe rolul instanțelor naționale.

33 — A se vedea în special hotărârea din 27 septembrie 1983, Universität Hamburg (216/82, Rec., p. 2771, punctul 5 și următoarele), hotărârea din 9 martie 1994, TWD Textilwerke Deggendorf (C-188/92, Rec., p. I-833, punctul 10 și următoarele), hotărârea din 12 decembrie 1996, Accrington Beef și alții (C-241/95, Rec., p. I-6699, punctul 14 și următoarele), hotărârea din 30 ianuarie 1997, Wiljo (C-178/95, Rec., p. I-585, punctul 15 și următoarele), hotărârea din 11 noiembrie 1997, Eurotunnel și alții (C-408/95, Rec., p. I-6315, punctul 26 și următoarele), hotărârea din 15 februarie 2001, Nachi Europe (C-239/99, Rec., p. I-1197, punctul 28 și următoarele), hotărârea din 20 septembrie 2001, Banks (C-390/98, Rec., p. I-6117, punctul 109 și următoarele), hotărârea Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul, citată la nota de subsol 2 (punctul 40), hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 30), și hotărârea din 23 februarie 2006, Atzeni și alții (C-346/03 și C-529/03, Rec., p. I-1875, punctul 30 și următoarele).

34 — Varianta procesuală specială prevăzută la articolul 241 CE nu joacă niciun rol în prezenta cauză și nu va fi, prin urmare, invocată ulterior [a se vedea, în ceea ce privește articolul 241 CE, în special hotărârea Nachi Europe, citată la nota de subsol 33 (punctele 33 și 34)].

35 — Hotărârea Universität Hamburg, citată la nota de subsol 33 (punctele 10 și 12), hotărârea Nachi Europe, citată la nota de subsol 33 (punctul 35), hotărârea Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul, citată la nota de subsol 2 (punctul 40), și hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 30).

36 — A se vedea, în privința acestui drept fundamental, hotărârea din 15 mai 1986, Johnston (222/84, Rec., p. 1651, punctul 18), hotărârea Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul, citată la nota de subsol 2 (punctul 39), și hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 29). A se vedea, în plus, și articolul 47 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene (JO 2000, C 364, p. 1).

31. Dacă, în schimb, reclamantul are de la bun început posibilitatea formulării unei acțiuni în anulare în temeiul articolului 230 CE, acesta trebuie să utilizeze această cale directă dacă dorește să obțină controlul judiciar al actului în cauză [37]. În caz contrar, intervine, într-adevăr, riscul eludării termenului prevăzut de articolul 230 al cincilea paragraf CE și a caracterului definitiv al actului în cauză ca urmare a expirării termenului respectiv [38].

32. Termenul în care poate fi formulată acțiunea și caracterul definitiv al actelor determinat de expirarea acestuia contribuie la garantarea securității juridice, evitându-se astfel repunerea în cauză „în mod nelimitat" a efectelor juridice ale actelor instituțiilor comunitare [39]. În consecință, persoanei care lasă să treacă termenul de depunere a unei acțiuni în anularea unui act comunitar de care dispune în temeiul articolului 230 CE trebuie să i se opună caracterul definitiv al actului respectiv, aceasta nemaiputând invoca ulterior pe cale incidentală nelegalitatea acestui act în fața instanțelor naționale [40]. Actele comunitare rămase definitive sunt obligatorii pentru instanțele naționale [41].

33. Cu toate acestea, excluderea posibilității de a invoca pe cale de excepție nelegalitatea actelor comunitare în fața instanțelor naționale poate fi justificată numai dacă particularul avusese fără îndoială deschisă posibilitatea de a formula o acțiune în anulare în fața instanțelor comunitare [42]. Dreptul fundamental la protecție jurisdicțională efectivă presupune, înainte de toate, că incertitudinile obiective privind dreptul de a acționa al persoanelor fizice și juridice dobândit în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE nu poate funcționa în detrimentul acestora. În caz contrar, pentru a evita periclitarea posibilității înseși de a obține controlul judiciar al actelor comunitare în cauză, persoanele interesate ar fi supuse unei presiuni considerabile, care le-ar determina să formuleze în mod sistematic acțiuni în anulare, chiar dacă numai cu titlu de simple măsuri preventive și chiar în condițiile în care admisibilitatea acestora ar fi îndoielnică. De altfel, și din punctul de vedere al economiei procedurii, acest fapt nu este deloc de dorit.

37 — A se vedea în acest sens hotărârile citate la nota de subsol 33 TWD Textilwerke Deggendorf (punctul 17) și Nachi Europe (punctele 37-39).

38 — Hotărârile citate la nota de subsol 33 TWD Textilwerke Deggendorf (punctele 17 și 18), Nachi Europe (punctele 29 și 30), Banks (punctul 111) și Atzeni și alții (punctul 31).

39 — Hotărârile citate la nota de subsol 33 TWD Textilwerke Deggendorf (punctul 16), Wiljo (punctul 19) și Nachi Europe (punctul 29).

40 — Hotărârea TWD Textilwerke Deggendorf, citată la nota de subsol 33 (punctele 13 și 17), hotărârea Nachi Europe, citată la nota de subsol 33 (punctele 30 și 37), precum și hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE (C-11/00, Rec., p. I-7147, punctul 75). Cu toate acestea, această jurisprudență nu privește decât cazurile în care un litigiu aflat pe rolul instanțelor naționale și o eventuală procedură preliminară sunt în mod efectiv de natură ca, prin obiectul lor, să repună în cauză validitatea unui act comunitar [a se vedea hotărârile citate la nota de subsol 33 Banks (punctul 112) și Wiljo (punctele 27 și 29)].

41 — Hotărârile citate la nota de subsol 33 TWD Textilwerke Deggendorf (punctul 25), Wiljo (punctul 24) și Nachi Europe (punctul 40). Potrivit hotărârii Atzeni și alții, citată la nota de subsol 33 (punctele 30 și 34), o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare referitoare la validitatea actului comunitar în cauză ar fi inadmisibilă.

42 — Condiția potrivit căreia dreptul unui particular de a acționa în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE trebuie să existe „fără îndoială" rezultă, potrivit unei jurisprudențe constante, din hotărârile citate la nota de subsol 33 TWD Textilwerke Deggendorf (punctul 24), Wiljo (punctele 21 și 23), Nachi Europe (punctele 37 și 38), precum și Banks (punctul 111). A se vedea de asemenea hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE, citată la nota de subsol 40 (punctul 75). În mod similar, hotărârile citate la nota de subsol 33 Accrington Beef și alții (punctele 15 și 16), Eurotunnel și alții (punctele 28 și 29), precum și Atzeni și alții (punctul 34) au analizat dacă un particular are „în mod vădit" și „în mod indiscutabil" dreptul de a formula o acțiune în anulare.

34. În consecință, excepția de nelegalitate invocată de Roquette Frères în fața instanțelor administrative franceze nu ar putea fi înlăturată decât în ipoteza în care această întreprindere ar fi avut la dispoziție fără îndoială posibilitatea formulării acțiunii în anularea dispozițiilor în litigiu în temeiul articolului 230 CE.

2. Cu privire la dreptul societății Roquette Frères de a ataca dispozițiile în litigiu

35. Având în vedere că dispozițiile în litigiu sunt parte a unor regulamente, acestea sunt obligatorii în toate elementele lor și se aplică direct în fiecare stat membru (articolul 249 al doilea paragraf CE). În principiu, astfel de prevederi nu pot fi atacate decât de către instituțiile comunitare, de Banca Centrală Europeană și de statele membre (articolul 230 al doilea și al treilea paragraf CE) [43]. În schimb, o persoană juridică precum Roquette Frères nu are calitatea de a formula o acțiune în anulare decât dacă dispozițiile în litigiu o privesc în mod direct și individual (articolul 230 al patrulea paragraf CE).

36. Părțile în procedura din fața Curții au păreri divergente cu privire la întrebarea dacă Roquette Frères ar fi îndeplinit această condiție. Astfel, în timp ce societatea în cauză și Consiliul susțin că întreprinderea nu avea dreptul de a acționa, deoarece, în opinia lor, nu exista un interes nici direct și nici individual, Comisia și guvernul francez adoptă o poziție diametral opusă.

a) Interesul direct

37. O persoană este direct vizată atunci când actul în cauză produce în mod direct efecte asupra situației sale juridice, fie pentru că aplicarea acestuia nu cere nicio măsură de punere în executare (comunitară sau națională) [44], fie pentru că acesta nu acordă nicio putere de apreciere organului care are sarcina punerii sale în aplicare, aceasta având un caracter pur automat [45].

38. Spre deosebire de prevederile regimului anterior [46], dispozițiile în litigiu nu au mai alocat direct, prin regulament, cotele de producție de izoglucoză întreprinderilor

43 — Hotărârea Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul, citată la nota de subsol 2 (punctul 35).

44 — A se vedea în această privință în special hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 35), precum și hotărârea Tribunalului din 3 mai 2002, Jégo-Quéré/Comisia (T-177/01, Rec., p. II-2365, punctul 26, ultima teză).

45 — A se vedea în acest sens hotărârea din 5 mai 1998, Dreyfus/Comisia (C-386/96 P, Rec., p. I-2309, punctul 43), hotărârea din 29 iunie 2004, Front national/ParlamentulEuropean (C-486/01 P, Rec., p. I-6289, punctul 34), și hotărârea din 2 mai 2006, Regione Siciliana/Comisia (C-417/04 P, Rec., p. I-3881, punctul 28).

46 — A se vedea Regulamentul nr. 1111/77, menționat la punctele 6-8 din prezentele concluzii, și în special articolul 9 și anexa II la acest regulament, în versiunea rezultată în urma adoptării Regulamentelor nr. 1293/79, nr. 387/81 și nr. 388/81.

interesate, ci doar în mod global, sub forma unor cantități de bază alocate statelor membre, care trebuiau apoi să repartizeze cantitățile de bază diferitelor întreprinderi. Prin urmare, atât alocarea cotelor pe baza prevederilor Regulamentelor nr. 1785/81 și nr. 2038/1999, cât și modificarea ulterioară a acestora în temeiul Regulamentelor nr. 2073/2000, nr. 1260/2001, nr. 1745/2002 și nr. 1739/2003 necesitau măsuri naționale de punere în executare.

39. Mai mult, astfel cum au arătat în mod corect Roquette Frères și Consiliul, organizarea comună a piețelor în sectorul zahărului aplicabilă datelor din speță conferea în plus statelor membre dreptul de a transfera un plafon de până la 10 % din cotele alocate anumitor întreprinderi producătoare de izoglucoză către alte întreprinderi [47]. Regimul cotelor instaurat de către Comunitate a acordat astfel statelor membre, pe întreaga durată a perioadei relevante în speță, o marjă de apreciere deloc neglijabilă în privința repartizării cotelor de izoglucoză între producătorii stabiliți pe teritoriul lor național [48].

40. Desigur, acțiunea autorităților naționale era, de altfel, în mare măsură, prestabilită în privința conținutului său. Astfel, statele membre nu aveau dreptul de a depăși cantitățile de bază globale de izoglucoză ce le fuseseră alocate și trebuiau, în plus, să aloce o nouă cotă A și o nouă cotă B – în cantitatea prestabilită la nivelul reglementării comunitare – fiecărei întreprinderi producătoare de izoglucoză căreia îi fuseseră deja acordate cote anterior, în cursul unei perioade de referință date [49]. Acestea trebuiau de asemenea să treacă în sarcina întreprinderilor producătoare de izoglucoză consecințele posibilelor modificări ale cantităților proprii de bază, astfel cum rezultau din Regulamentele nr. 2073/2000, nr. 1260/2001, nr. 1745/2002 și nr. 1739/2003.

41. Cu toate acestea, contrar punctului de vedere exprimat de către Comisie, astfel de limite de apreciere acordate autorităților naționale nu permit, prin ele însele, să se concluzioneze că diferiții producători de izoglucoză sunt direct vizați. Într-adevăr, faptul că dreptul comunitar conferă organelor care au sarcina punerii în executare a dispozițiilor în litigiu o putere de apreciere deosebit de extinsă nu reprezintă aspectul decisiv în această privință; în orice caz, organele respective nu dispun de o putere de apreciere nelimitată, întrucât sunt obligate să respecte dreptul comunitar și, mai ales, drepturile fundamentale ale Comunității. Dimpotrivă, este exclus ca particularii să poată fi direct vizați, din moment ce organele naționale dispun de o putere de apreciere – a

47 — Articolul 25 din Regulamentul nr. 1785/81, articolul 30 din Regulamentul nr. 2038/1999 și articolul 12 din Regulamentul nr. 1260/2001.

48 — A se vedea de asemenea în acest sens concluziile avocatului general Reischl din 23 septembrie 1982 prezentate în cauza Roquette Frères/Consiliul (hotărârea din 30 septembrie 1982, 242/81, Rec., p. 3213, 3234).

49 — Aceasta rezultă, în funcție de perioada de referință, din articolul 24 din Regulamentul nr. 1785/81 (perioadă de referință: 1 iulie 1980-30 iunie 1981), din articolul 27 din Regulamentul nr. 2038/1999 (perioadă de referință: 1 iulie 1994-30 iunie 1995) și din articolul 11 din Regulamentul nr. 1260/2001 (perioadă de referință: 1 iulie 2000-30 iunie 2001).

cărei întindere este, după caz, limitată – cu ocazia punerii în executare a unui act al Comunității și, astfel, din punctul de vedere al unui particular, conținutul exact al unei măsuri de punere în executare nu este prestabilit.

42. Aceasta este situația care caracterizează prezenta cauză. O întreprindere precum Roquette Frères nu putea prevedea de la bun început cantitatea exactă a cotelor de izoglucoză alocate acesteia de către autoritățile naționale, întrucât – cel puțin teoretic – exista permanent posibilitatea ca noi întreprinderi producătoare de izoglucoză să intre pe piață. Împrejurarea că în realitate nu a avut loc nicio asemenea intrare pe piață și că autoritățile franceze au alocat întotdeauna în întregime cantitățile de bază repartizate Franței metropolitane către Roquette Frères, în calitatea sa de unic producător de izoglucoză din această țară, nu este de natură să afecteze această concluzie. Într-adevăr, în orice caz, organizarea comună a pieței în sectorul zahărului, ca atare, nu dispunea de niciun mecanism automat de punere în aplicare a regimului de cote stabilit prin dreptul comunitar de către autoritățile naționale.

43. Întrucât dispozițiile în litigiu impun adoptarea de măsuri naționale de punere în executare, iar statele membre dispun de o anumită marjă de apreciere în această materie, Roquette Frères nu era nicidecum direct vizată de aceste prevederi.

b) Interesul individual

44. O persoană fizică sau juridică nu este avută în vedere în mod individual de un act comunitar decât dacă este vizată de actul în cauză datorită anumitor calități particulare sau datorită unei situații de fapt care o caracterizează în raport cu orice altă persoană și, prin urmare, o individualizează ca și cum ar fi destinatar [50].

45. În cadrul regimului în vigoare anterior adoptării dispozițiilor în litigiu, întemeiat pe prevederile Regulamentului nr. 1293/79 [51], legiuitorul comunitar procedase el însuși la alocarea cotelor de izoglucoză specifice către diferitele întreprinderi producătoare. Prin urmare, Roquette Frères era în continuare desemnată nominal în cadrul acestei reglementări. În acest context, Curtea a admis în mod expres că Roquette Frères era în mod individual avută în vedere, în sensul articolului 173 al doilea paragraf din Tratatul CEE (devenit articolul 173 al doilea paragraf din

50 — Jurisprudență constantă: a se vedea în special hotărârea din 15 iulie 1963, Plaumann/Comisia (25/62, Rec., 1963, p. 197, 222), hotărârea Unión de Pequeños Agricultores/Consiliul, citată la nota de subsol 2 (punctul 36), și hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 45).

51 — A se vedea articolul 9 din Regulamentul nr. 1111/77 coroborat cu anexa II la respectivul regulament, în versiunea rezultată în urma adoptării Regulamentului nr. 1293/79.

Tratatul CEE, devenit, la rândul său, după modificare, articolul 230 al patrulea paragraf CE), atunci când a formulat o acțiune în anularea Regulamentului nr. 1293/79 [52].

46. În schimb însă, astfel cum am arătat deja, în toate organizările comune ale piețelor din sectorul zahărului în vigoare începând cu 1 iulie 1981, în cadrul cărora au fost adoptate toate dispozițiile în litigiu, nu au mai fost stabilite decât cantități de bază globale pentru fiecare stat membru și revenea autorităților naționale respective sarcina de a repartiza cantitățile de bază sub formă de cote între întreprinderile producătoare de izoglucoză care își desfășurau activitatea pe teritoriul statului respectiv [53].

47. Rezultă astfel că Roquette Frères nu mai era desemnată nominal prin dispozițiile în litigiu în calitate de destinatar al unor cote de izoglucoză determinate [54], ci reprezenta numai una dintre componentele categoriei pur generice de producători de izoglucoză din Comunitate. În consecință, aceasta nu mai intra în câmpul de aplicare a dispozițiilor în litigiu decât datorită unor criterii obiective, formulate în mod general și abstract, în calitatea sa de agent economic activând pe piața izoglucozei. Potrivit unei jurisprudențe constante, aceste elemente nu sunt suficiente pentru a putea considera că o întreprindere este avută în vedere în mod individual în sensul articolului 230 al patrulea paragraf CE [55].

48. De asemenea, nu s-ar putea susține, în favoarea existenței dreptului de a acționa al unei întreprinderi precum Roquette Frères, faptul că aceasta din urmă este unul dintre puținii producători de izoglucoză din cadrul Comunității, chiar singurul din Franța metropolitană, ceea ce face ca, practic, cotele de izoglucoză repartizate acestui teritoriu să îi fie întotdeauna alocate integral. Într-adevăr, chiar în cazul în care numărul și identitatea întreprinderilor vizate de un regulament la o anumită dată pot fi determinate cu suficientă precizie, această împrejurare nu conferă acestor întreprinderi dreptul de a acționa atâta vreme cât nu sunt vizate, precum în speță, decât pe baza unor criterii

52 — Hotărârea din 29 octombrie 1980, Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctele 15 și 16). A se vedea în același sens hotărârea Maïzena/Consiliul, citată la nota de subsol 15 (punctele 15 și 16). Tot admisibilă a fost declarată și acțiunea formulată de Roquette Frères împotriva Regulamentelor nr. 387/81 și nr. 388/81, al căror conținut, din perspectiva prezentului litigiu, era similar celui al Regulamentului nr. 1293/79 (a se vedea în acest context jurisprudența citată la nota de subsol 18, precum și punctul 8 din prezentele concluzii). Pentru alte cauze în care au fost desemnate nominal întreprinderi prin regulamente ale Comunității și în care acțiunea a fost declarată admisibilă, a se vedea în special hotărârea din 21 februarie 1984, Allied Corporation și alții/Comisia (239/82 și 275/82, Rec., p. 1005, punctele 12 și 14), hotărârea din 20 martie 1985, Timex/Consiliul și Comisia (264/82, Rec., p. 849, punctul 15), și hotărârea Nachi Europe, citată la nota de subsol 33 (punctul 39 coroborat cu punctul 3), toate referitoare la măsuri de protecție în materia politicii comerciale.

53 — A se vedea, pentru o expunere detaliată, punctele 9-17 din prezentele concluzii.

54 — În această privință, prezenta cauză se distinge, de exemplu, de cauza Nachi Europe, în care a fost pronunțată hotărârea citată la nota de subsol 33 (în special punctele 3 și 39), în care regulamentul atacat nominaliza compania în cauză, precum și o întreprindere cu care aceasta era asociată.

55 — Hotărârea din 24 februarie 1987, Deutz und Geldermann/Consiliul (26/86, Rec., p. 941, punctul 12), hotărârea din 15 iunie 1993, Abertal și alții/Comisia (C-213/91, Rec., p. I-3177, punctele 19 și 20), hotărârea din 22 noiembrie 2001, Antillean Rice Mills/Consiliul (C-451/98, Rec., p. I-8949, punctul 51) și hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctele 43 și 46). A se vedea, în același sens, hotărârea Plaumann/Comisia, citată la nota de subsol 50 (p. 222).

obiective, formulate în mod general și abstract, iar alți operatori economici, încă neinteresați la momentul adoptării regulamentului în cauză, ar putea fi vizați în viitor de actul respectiv ca urmare a începerii desfășurării unei anumite activități [56].

49. Reglementarea referitoare la transferul cotelor, aplicabilă începând cu data intrării în vigoare a Regulamentului nr. 1785/81, indică faptul că legiuitorul comunitar a considerat în mod expres ca fiind posibilă lansarea pe piață a unor noi operatori potențiali atunci când a adoptat dispozițiile în litigiu [57]. Astfel cum am indicat deja, reglementarea în cauză permite autorităților naționale să transfere, în limita de 10 %, cotele producătorilor de izoglucoză existenți către alte întreprinderi, inclusiv către întreprinderi care nu dispuneau de cote până în momentul respectiv.

50. Chestiunea existenței dreptului societății Roquette Frères de a acționa ar putea cel mult să facă obiectul unei aprecieri diferite în condițiile în care s-ar stabili că, la data adoptării dispozițiilor în litigiu, această întreprindere aparținea unui grup restrâns de persoane interesate care se distingeau de alți reclamanți potențiali, spre exemplu prin formularea de cereri sau încheierea de contracte specifice ori pentru faptul că aveau o poziție juridică garantată [58]. Or, aceste împrejurări nu există în prezenta cauză.

51. În particular, Roquette Frères nu putea avea o poziție juridică garantată ca urmare a simplului fapt că i se alocaseră inițial, și anume înainte de adoptarea dispozițiilor în litigiu, cote de izoglucoză în temeiul unui regulament comunitar [59]. Într-adevăr, aceste cote nu fuseseră alocate de la bun început societății Roquette Frères decât pentru perioade bine determinate, și anume între 1 iulie 1979 și 30 iunie 1980 și între 1 iulie 1980 și 30 iunie 1981. Această alocare nu permitea nicidecum să se deducă în ce fel erau calculate și repartizate cotele respective pentru perioadele ulterioare și ce cantitate urma să revină societății Roquette Frères.

52. Desigur, este adevărat faptul că, privite numai prin prisma cifrelor, cantitățile de bază de izoglucoză alocate fiecărui stat membru pentru perioada de după 1 iulie

56 — A se vedea în acest sens hotărârea din 16 martie 1978, UNICME/Consiliul (123/77, Rec., p. 845, punctul 16), hotărârea din 29 ianuarie 1985, Binderer/Comisia (147/83, Rec., p. 257, punctul 13), hotărârea Deutz und Geldermann, citată la nota de subsol 55 (punctul 8), hotărârea Abertal și alții/Comisia, citată la nota de subsol 55 (punctele 17, 19 și 20), precum și hotărârea Comisia/Jégo-Quéré, citată la nota de subsol 3 (punctul 46). A se vedea de asemenea concluziile avocatului general Reischl prezentate în cauza Roquette Frères/Consiliul (hotărârea din 30 septembrie 1982, 242/81, citată la nota de subsol 48, p. 3233).

57 — Articolul 25 din Regulamentul nr. 1785/81, articolul 30 din Regulamentul nr. 2038/1999 și articolul 12 din Regulamentul nr. 1260/2001.

58 — A se vedea în special hotărârea din 1 iulie 1965, Tpfer și Getreide-Import/Comisia, (106/63 și 107/63, Rec., p. 525, 548), hotărârea din 13 mai 1971, International Fruit Company și alții/Comisia (41/70-44/70, Rec., p. 411, punctele 16-22), hotărârea din 17 ianuarie 1985, Piraiki-Patraiki și alții/Comisia (11/82, Rec., p. 207, punctul 19), și hotărârea din 18 mai 1994, Codorniu/Consiliul (C-309/89, Rec., p. I-1853, punctele 21 și 22).

59 — A se vedea Regulamentul nr. 1111/77, menționat la punctele 6-8 din prezentele concluzii, și în special articolul 9 și anexa II la acest regulament, în versiunile succesive rezultate în urma adoptării Regulamentelor nr. 1293/79, nr. 387/81 și nr. 388/81.

1981 erau identice, în continuare, cu cotele de izoglucoză care fuseseră alocate direct diferitelor întreprinderi înaintea acestei date. Rezultă că toate cantitățile de bază repartizate Franței metropolitane prin Regulamentul nr. 1785/81 erau identice cu cotele pe care chiar Roquette Frères le obținuse pentru cele două perioade de douăsprezece luni anterioare. Cu toate acestea, spre deosebire de metoda de calcul utilizată înainte de 1 iulie 1981 [60], producția de izoglucoză obținută de fiecare dintre întreprinderile vizate nu mai fusese avută în vedere, în cadrul dispozițiilor în litigiu, în mod explicit ca bază de calcul a cantităților de bază de izoglucoză pe care autoritățile naționale trebuiau din acel moment să le repartizeze pe teritoriul respectiv [61]. Aceste cantități de bază nu reprezentau nimic mai mult decât limitele maxime globale, cu incidență atât asupra producătorilor de izoglucoză deja prezenți pe piață, cât și asupra potențialilor noi operatori și care, prin urmare, afectau toți producătorii în același mod.

53. Prin urmare, începând cu 1 iulie 1981, Roquette Frères nu mai era individualizată în același mod ca și cum ar fi fost destinatar și, în ceea ce privește dispozițiile în litigiu, nu se mai distingea de alți potențiali reclamanți. În lipsa unui interes individual, o acțiune introdusă împotriva dispozițiilor în litigiu de către Roquette Frères în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE nu ar fi putut să fie admisibilă [62].

c) Există cel puțin îndoieli serioase în ceea ce privește dreptul societății Roquette Frères de a acționa

54. Pe baza considerentelor ce precedă, o acțiune în anularea dispozițiilor în litigiu formulată de Roquette Frères în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE nu ar fi fost admisibilă. Cu toate acestea, chiar în condițiile în care s-ar fi ajuns la concluzia că acțiunile în anulare formulate de către Roquette Frères ar fi fost admisibile, ar mai fi trebuit să se examineze dacă această întreprindere ar fi avut fără îndoială calitatea de a acționa [63].

55. În acest context, este evident că nu pot fi relevante sub acest aspect îndoielile percepute doar în mod subiectiv de potențiala reclamantă. Într-adevăr, în caz contrar, criteriul de opțiune între acțiunea în anulare

60 — La baza calculului cotelor alocate întreprinderilor pentru perioada anterioară datei de 1 iulie 1981 (de la 1 iulie 1979 la 30 iunie 1980 și de la 1 iulie 1980 la 30 iunie 1981) a stat producția întreprinderilor respective în perioada cuprinsă între 1 noiembrie 1978 și 30 aprilie 1979.

61 — Prezenta cauză se distinge în această privință, de exemplu, de cauza Nachi Europe, în care a fost pronunțată hotărârea citată la nota de subsol 33 (în special punctele 3 și 39), în care calculele efectuate în regulamentul atacat erau întemeiate expres pe datele comerciale ale întreprinderii respective și ale unei alte întreprinderi cu care aceasta era asociată. A se vedea în acest sens al șaselea și al șaptesprezecelea considerent ale Regulamentului (CEE) nr. 2849/92 al Consiliului din 28 septembrie 1992 de modificare a dreptului antidumping instituit definitiv prin Regulamentul (CEE) nr. 1739/85 privind importurile provenind din Japonia de rulmenți cu bile cu diametrul exterior mai mare de 30 de milimetri (JO L 286, p. 2).

62 — A se vedea în același sens concluziile avocatului general Reischl, citate la nota de subsol 56 (p. 3233).

63 — A se vedea în acest sens punctul 33 din prezentele concluzii și jurisprudența citată la nota de subsol 42.

intentată în fața instanțelor comunitare și excepția de nelegalitate ridicată în fața instanțelor naționale ar depinde, în definitiv, de afirmațiile unui particular, care nu ar putea fi decât cu greu verificate în mod obiectiv. Persoana interesată ar putea astfel, aproape fără vreo restricție, să repună în cauză chiar *a posteriori* actele emise de Comunitate și să eludeze astfel caracterul definitiv al acestora.

56. Dimpotrivă, trebuie să se examineze pe baza tuturor împrejurărilor cauzei dacă particularul avea în mod obiectiv un motiv legitim de a se îndoi de admisibilitatea unei acțiuni în anulare pe care trebuia, eventual, să o introducă. Prin urmare, criteriul decisiv constă în existența sau inexistența unor incertitudini obiective privitoare la dreptul persoanelor fizice sau juridice de a acționa în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE.

57. Și în privința acestui aspect, opiniile sunt împărțite între părțile din procedura în fața Curții. În timp ce Roquette Frères și Consiliul susțin că îndoielile în privința dreptului întreprinderii de a formula o acțiune la instanțele comunitare sunt fondate, Comisia și guvernul francez susțin punctul de vedere contrar.

58. În speță, faptul că, prin hotărârea din 30 septembrie 1982, Curtea respinsese deja ca inadmisibilă o acțiune introdusă de către Roquette Frères împotriva primului regulament în litigiu în cauză, și anume Regulamentul nr. 1785/81, capătă o importanță specială [64]. Este adevărat că, în motivarea acestei hotărâri, Curtea se limita în mod expres la aprecierea admisibilității acțiunii introduse de un particular împotriva taxei pe producția de izoglucoză prevăzută de Regulamentul nr. 1785/81 [65]. Cu toate acestea, în cadrul concluziilor prezentate în aceeași cauză, avocatul general Reischl examinase în mod global problematica admisibilității acțiunii formulate de către Roquette Frères și înlăturase această posibilitate în măsura în care acțiunea putea afecta regimul de cote de producție de izoglucoză, de interes în prezenta cauză [66].

59. Având în vedere această situație, Roquette Frères ar fi putut presupune în mod legitim că nu avea calitate să atace dispozițiile în litigiu [67]. O asemenea apreciere ar putea fi, în orice caz, considerată întemeiată, întrucât este conformă opiniei exprimate de un avocat general al Curții cu privire la o chestiune asupra căreia Curtea nu s-a pronunțat în sens contrar în cadrul hotărârii pronunțate la acea dată.

64 — Hotărârea din 30 septembrie 1982, Roquette Frères/Consiliul (242/81), citată la nota de subsol 48 (punctele 9 și 10).

65 — Ibidem (punctul 8). Normele aplicabile acestei taxe erau prevăzute la articolul 28 din Regulamentul nr. 1785/81.

66 — Concluziile citate la nota de subsol 56 (p. 3233 și următoarele).

67 — Aceasta nu privește numai dispozițiile în litigiu din Regulamentul nr. 1785/81, ci și eventualele acțiuni introduse împotriva unor acte comparabile adoptate ulterior, și anume, în prezenta cauză, Regulamentele nr. 2038/1999, nr. 2073/2000, nr. 1260/2001, nr. 1745/2002 și nr. 1739/2003, cărora le sunt aplicabile analizele avocatului general Reischl din cadrul concluziilor sale citate la nota de subsol 56 (p. 3233 și următoarele).

60. Această concluzie pare cu atât mai întemeiată cu cât, la data adoptării dispozițiilor în litigiu, nu exista nici jurisprudență contrară a Curții pe baza căreia reclamanta din acțiunea principală să fi putut stabili cu certitudine că acțiunea pe care trebuia să o introducă împotriva acestor prevederi ar fi fost admisibilă [68]. Dimpotrivă, aceasta putea considera că, potrivit unei jurisprudențe constante, dispozițiile în litigiu erau elemente componente ale regulamentelor ale căror prevederi vizau, în termeni generali, numai categorii de persoane determinate în mod abstract și situații individualizate obiectiv și că, prin urmare, nu avea deschisă calea acțiunii în anularea regulamentelor amintite la instanțele comunitare [69].

61. Pentru acest motiv, Roquette Frères putea să aibă în mod legitim îndoieli în privința dreptului său de a introduce o acțiune împotriva dispozițiilor în litigiu.

3. Concluzie intermediară

62. Pe baza considerentelor ce precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că o acțiune în anularea articolului 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81, a articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2038/1999, a articolului 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001, a articolului 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și a articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 1739/2003 formulată de societatea Roquette Frères în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE nu ar fi fost fără îndoială admisibilă în fața instanțelor comunitare.

B — *Cu privire la a doua întrebare preliminară: validitatea diferitelor dispoziții privitoare la cantitățile de bază de producție de izoglucoză cuprinse în regulamentele comunitare*

63. Prin cea de a doua întrebare, instanța de trimitere solicită Curții să examineze validitatea dispozițiilor în litigiu în măsura în care acestea stabilesc cantitățile de bază de izoglucoză pentru Franța metropolitană.

64. În motivarea îndoielilor sale privitoare la validitatea dispozițiilor în litigiu, instanța de trimitere indică faptul că, probabil, cantitățile de bază de izoglucoză pentru Franța metropolitană au fost calculate în mod eronat la nivel comunitar, întrucât nu s-ar fi ținut

68 — În particular, situația societății Roquette Frères nu este comparabilă cu cea a unui exportator care atacă un regulament de instituire a unui drept antidumping, astfel încât, de exemplu, hotărârea Nachi Europe, citată la nota de subsol 33 (punctele 38 și 39), nu ar putea fi aplicabilă prezentei cauze (a se vedea de asemenea pentru acest aspect notele 54 și 61).

69 — Hotărârea Accrington Beef și alții, citată la nota de subsol 33 (punctul 15). A se vedea de asemenea analiza de la punctele 37-53 din prezentele concluzii, precum și jurisprudența citată la nota de subsol 55.

seama de izoglucoza produsă în acest stat membru între 1 noiembrie 1978 și 30 aprilie 1979 ca produs intermediar servind la realizarea altor produse destinate vânzării.

65. Pretinsa eroare se referă la calculele efectuate cu ocazia introducerii inițiale a regimului de cote pentru izoglucoză și are în vedere, așadar, regimul anterior adoptării dispozițiilor în litigiu [70]. Or, această eroare s-ar fi perpetuat în timp și s-ar fi extins și asupra fiecăreia dintre dispozițiile în litigiu în speță, întrucât cotele stabilite inițial ar fi fost, în cele din urmă, menținute și pentru viitor sub forma unor cantități de bază alocate diferitelor state membre.

66. În timp ce Roquette Frères susține existența unei astfel de erori și, prin urmare, a lipsei de valabilitate a dispozițiilor în litigiu, toate celelalte părți în procedura din fața Curții consideră că aceste prevederi sunt valide.

70 — A se vedea Regulamentul nr. 1111/77, menționat la punctele 6-8 din prezentele concluzii, în special articolul 9 și anexa II la acest regulament, în versiunile succesive rezultate în urma adoptării Regulamentelor nr. 1293/79, nr. 387/81 și nr. 388/81.

1. Context: distincția între izoglucoza standard și izoglucoza ca produs intermediar pentru fabricarea izoglucozei îmbogățite

67. Din punct de vedere tehnic, izoglucoza este obținută prin izomerizarea siropului de glucoză. Într-o prezentare succintă, se pot distinge două produse finale, în funcție de puterea de îndulcire și de compoziția chimică a acestora, produse definite de către avocatul general Tesauro în mod expresiv prin intermediul noțiunilor de „izoglucoză standard" și de „izoglucoză îmbogățită" [71]. În cadrul procesului de fabricare a acestui din urmă produs se obține deopotrivă și izoglucoză ca produs intermediar.

68. Astfel, după o unică izomerizare a siropului de glucoză, se obține izoglucoza standard, soluție compusă din părți aproape egale de molecule de glucoză și de fructoză și ale cărei compoziție chimică și putere de îndulcire se apropie de cele ale zahărului lichid [72]. Aceasta se comercializează ca produs de substituție directă a zahărului lichid. Potrivit propriilor sale indicații, Roquette Frères comercializează un astfel de produs sub denumirea comercială méliose".

71 — Concluziile prezentate în cauza Roquette Frères (hotărârea din 13 februarie 1992, citată la nota de subsol 7, punctele 2 și 3).

72 — Hotărârea din 13 februarie 1992, Roquette Frères, citată la nota de subsol 7 (punctul 3) și concluziile avocatului general Tesauro prezentate în aceeași cauză (punctul 2).

69. În comparație cu izoglucoza standard, izoglucoza îmbogățită are un conținut de fructoză net superior [73] și, prin urmare, și o putere de îndulcire net superioară. Potrivit propriilor sale afirmații, Roquette Frères fabricase un asemenea produs în trecut sub denumirea comercială „lévulose". Pentru a obține izoglucoză îmbogățită, se separă, după o primă izomerizare, moleculele de glucoză și de fructoză prin mai multe operațiuni succesive, apoi se supun moleculele de glucoză unei noi izomerizări [74]. Fiecare operațiune de această natură generează în mod corespunzător, de fiecare dată, izoglucoză ca produs intermediar, care nu este însă introdusă pe piață ca atare, întrucât este în întregime utilizată în cadrul operațiunilor de transformare ulterioară în vederea obținerii de izoglucoză îmbogățită.

70. Regimul de cote de producție de izoglucoză nu se aplică numai izoglucozei introduse efectiv pe piață, ci și izoglucozei utilizate ca produs intermediar pentru realizarea unui alt produs destinat vânzării și care dispare la finalul procesului de producție. Astfel a decis Curtea în cadrul unei hotărâri din 13 februarie 1992, privitoare, și de data aceasta, la Roquette Frères [75]. Curtea a precizat în plus că, „în cadrul fiecărei operațiuni succesive de izomerizare a unui sirop de glucoză conținând, în greutate netă în stare uscată, după o primă izomerizare, cel puțin 10 % fructoză, există producție de izoglucoză suspusă regimului de cote prevăzut de Regulamentul [nr. 1785/81], cu condiția ca aceste operațiuni să aibă ca efect sporirea conținutului de fructoză al produsului final" [76].

71. Includerea izoglucozei obținute doar în calitate de produs intermediar în cadrul cotelor diferiților producători contribuie la prevenirea eficientă a apariției excedentelor pe piața zahărului. Această includere are în vedere de asemenea să evite denaturarea concurenței, nu numai între izoglucoză și zahăr, ci și între producătorii de izoglucoză, pentru garantarea „echilibrului" pe care legiuitorul comunitar a dorit să îl stabilească între diferiții producători de îndulcitori [77]. Tot astfel cum organizarea comună a pieței supune zahărul unui regim de cote fără a opera vreo distincție între produsele intermediare și cele finale, principiul egalității de tratament impune aplicarea cotelor de izoglucoză fără nicio discriminare [78].

73 — Potrivit indicațiilor societății Roquette Frères, poate fi vorba chiar de fructoză cristalizată în stare pură.

74 — Hotărârea din 13 februarie 1992, Roquette Frères, citată la nota de subsol 7 (punctul 4), și concluziile avocatului general Tesauro prezentate în aceeași cauză (punctul 2). Se utiliza în parte, în locul glucozei pure, și un amestec de glucoză și fructoză, în vederea efectuării operațiunilor de izomerizare ulterioare (a se vedea punctul 5 din hotărârea menționată).

75 — Hotărârea din 13 februarie 1992, citată la nota de subsol 7 (punctul 38 și punctul 3 din dispozitiv).

76 — Ibidem (punctul 34 și punctul 2 din dispozitiv).

77 — Ibidem (punctul 33 coroborat cu punctul 25).

78 — Ibidem (punctul 33 coroborat cu punctul 36).

2. Inexistența unei erori vădite cu ocazia determinării cantităților de bază de izoglucoză prin dispozițiile în litigiu

72. Atunci când efectuează controlul de validitate a dispozițiilor în litigiu, instanța trebuie să se limiteze la a examina dacă legiuitorul comunitar nu a comis o eroare vădită în exercitarea puterii sale discreționare sau nu a depășit în mod vădit limitele puterii sale de apreciere [79]. Într-adevăr, în vederea punerii în aplicare a politicii agricole comune, printre altele și în sectorul zahărului, se impune ca acesta să aprecieze situații economice complexe, precum și să adopte decizii de natură economică, politică și socială [80]. Legiuitorul se bucură, în acest scop, de o putere discreționară care nu se aplică în exclusivitate naturii și sferei de aplicare a dispozițiilor de adoptat, ci și, într-o anumită măsură, constatării datelor de bază [81].

73. Se consideră că presupusa eroare de calcul a Consiliului își avea originea în regimul anterior dispozițiilor în litigiu și că s-a repercutat ulterior asupra acestor prevederi. De aceea, se cuvine a se verifica, într-o primă etapă, dacă regimul precedent era afectat de o eroare vădită și, apoi, dacă eventuala eroare a avut o influență decisivă asupra adoptării dispozițiilor în litigiu în speță. Dacă astfel stau lucrurile, ar trebui să se constate nevaliditatea acestora.

a) Inexistența unei erori vădite la adoptarea regimului precedent

74. În reglementarea anterioară dispozițiilor în litigiu, care se întemeia pe Regulamentul nr. 1293/79 [82], criteriul fundamental al determinării cantitative a cotelor de izoglucoză era producția individuală a fiecărui producător în cursul perioadei de referință, cuprinsă între 1 noiembrie 1978 și 30 aprilie 1979. În plus, erau luate în considerare capacitățile tehnice anuale de producție ale diferitelor întreprinderi [83].

75. Astfel cum s-a dovedit ulterior, Consiliul nu dispunea la acea dată, ca bază de calcul, decât de datele colectate în cursul perioadei

79 — Hotărârea din 29 octombrie 1980, Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctul 25), și hotărârea din 6 iulie 2000, Eridania (C-289/97, Rec., p. I-5409, punctul 49).

80 — A se vedea în acest sens hotărârea din 29 octombrie 1980, Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctul 25), hotărârea Eridania, citată la nota de subsol 79 (punctul 48), hotărârea din 6 decembrie 2005, ABNA și alții (C-453/03, C-11/04, C-12/04 și C-194/04, Rec., p. I-10423, punctul 69), și hotărârea din 7 septembrie 2006, Spania/Consiliul (C-310/04, nepublicată încă în Recueil, punctul 96).

81 — Hotărârea din 29 octombrie 1980, Roquette Frères/Consiliul, citată la nota de subsol 5 (punctul 25), și hotărârea Eridania, citată la nota de subsol 79 (punctul 48). A se vedea de asemenea hotărârea din 25 iunie 1997, Italia/Comisia (C-285/94, Rec., p. I-3519, punctul 23), și hotărârea Spania/Consiliul, citată la nota de subsol 80 (punctul 121).

82 — Articolul 9 din Regulamentul nr. 1111/77 coroborat cu anexa II la acest regulament, în versiunile rezultate în urma adoptării Regulamentului nr. 1293/79, precum și, ulterior, a Regulamentelor nr. 387/81 și nr. 388/81.

83 — Al șaptelea considerent al Regulamentului nr. 1293/79 și articolul 9 alineatele (1)-(3) din Regulamentul nr. 1111/77, astfel cum a fost modificat de Regulamentul nr. 1293/79.

de referință, iar acestea nu includeau izoglucoza produsă de Roquette Frères ca simplu produs intermediar. Or, pentru a reda în întregime producția și capacitățile diferitor producători și a răspunde finalității și înțelesului regimului de cote, acesta ar fi trebuit să ia în considerare cantitățile de astfel de produs intermediar în sensul hotărârii din 13 februarie 1992, Roquette Frères [84]. Analizând retrospectiv, Consiliul a comis o eroare în ceea ce privește acest aspect atunci când a stabilit cotele de izoglucoză aplicabile societății Roquette Frères în cadrul Regulamentului nr. 1293/79.

76. Cu toate acestea, chestiunea dacă era vorba de o eroare vădită trebuie apreciată în funcție de totalitatea circumstanțelor ce caracterizează cazul din speță. Cu privire la acest aspect, trebuie verificat dacă un observator rezonabil ar fi putut și ar fi trebuit să distingă fără dificultate, începând cu data la care Consiliul urma să ia decizia, faptul că se comisese o eroare în privința calculului cantităților produse.

77. În cadrul prezentei cauze, este necesar să se arate că datele pertinente referitoare la capacitățile și la producția obținută de Roquette Frères în decursul perioadei de referință proveneau chiar de la această întreprindere. S-au folosit, pe de o parte, indicațiile furnizate chiar de către Roquette Frères privind capacitatea sa de producție și, pe de altă parte, comunicările lunare emise de Republica Franceză privitoare la producția de izoglucoză pe teritoriul său [85], ce se întemeiau tot pe informațiile furnizate de către Roquette Frères.

78. În limitele puterii discreționare de care dispune la stabilirea datelor de bază privind regimul de cote proiectat [86], Consiliul era îndreptățit să se întemeieze pe indicațiile provenind de la înseși întreprinderile interesate.

79. La data adoptării Regulamentului nr. 1293/79, Consiliul nu avea în mod obiectiv niciun motiv pentru a se îndoi de exactitatea acestor indicații, cu atât mai mult cu cât, în vederea alocării cotelor, era chiar în interesul întreprinderilor vizate să nu procedeze la o subevaluare a producției și a capacităților proprii, indicând astfel cantități care să fie inferioare celor reale.

84 — Hotărârea citată la nota de subsol 7 (punctul 38 și punctul 3 din dispozitiv). A se vedea de asemenea în această privință punctul 70 din prezentele concluzii. În acest sens, se impune și trimiterea la jurisprudența constantă potrivit căreia interpretarea pe care Curtea o dă unei norme de drept comunitar, în exercitarea competenței ce îi este conferită de articolul 234 CE, clarifică și precizează, atunci când este necesar, semnificația și sfera de aplicare a normei respective, astfel cum aceasta trebuie sau ar fi trebuit să fie înțeleasă și aplicată de la data intrării sale în vigoare (a se vedea în special hotărârea din 27 martie 1980, Denkavit italiana, 61/79, Rec., p. 1205, punctul 16, hotărârea din 13 ianuarie 2004, Kühne & Heitz, C-453/00, Rec., p. I-837, punctul 21, hotărârea din 10 ianuarie 2006, Skov și Bilka, C-402/03, Rec., p. I-199, punctul 50, și hotărârea din 5 octombrie 2006, Nádasdi și alții, C-290/05 și C-333/05, Rec., p. I-10115, punctul 62).

85 — Statele membre erau obligate să adreseze astfel de comunicări Comisiei în temeiul articolului 1 din Regulamentul (CEE) nr. 1471/77 al Comisiei din 30 iunie 1977 privind comunicările statelor membre referitoare la izoglucoză (JO L 162, p. 13).

86 — A se vedea în acest sens punctul 72 din prezentele concluzii și jurisprudența citată la nota de subsol 81.

80. Contrar celor pretinse de Roquette Frères, întreprinderile interesate ar fi putut și ar fi trebuit deja să știe la data respectivă că indicațiile pe care le furnizau trebuiau să includă nu doar izoglucoza efectiv introdusă pe piață, ci și izoglucoza obținută ca produs intermediar. Într-adevăr, niciuna dintre prevederile comunitare aplicabile nu făcea distincția între izoglucoza comercializată ca produs final și izoglucoza obținută ca simplu produs intermediar, distincție care ar fi reprezentat, în percepția unui producător, o justificare pentru furnizarea de indicații cantitative în ceea privește produsele finale pe care le comercializase efectiv, nu însă și în privința produselor intermediare.

81. Atunci, ca și în prezent, criteriul esențial al prevederilor comunitare ce vizează limitarea cantităților de izoglucoză pe piața comună nu îl reprezenta cantitatea de izoglucoză vândută pe piață, ci cantitatea produsă. Astfel, chiar dinaintea instaurării regimului de cote pentru izoglucoză, taxa prevăzută la articolul 9 din Regulamentul nr. 1111/77 [87] era legată de producția, iar nu de comercializarea izoglucozei. Tot astfel, comunicările pe care statele membre trebuiau să le adreseze Comisiei în temeiul articolului 1 din Regulamentul nr. 1471/77 făceau mereu trimitere la cantitățile produse în cursul unei luni date.

87 — Regulamentul nr. 1111/77 în versiunea sa inițială.

82. Pentru motivele expuse mai sus, ajungem la concluzia că, prin adoptarea regimului anterior dispozițiilor în litigiu, Consiliul nu a comis o eroare vădită bazându-se, pentru calculul cotelor, pe datele privitoare la capacitățile proprii de producție de izoglucoză și la cantitățile produse care proveneau chiar de la Roquette Frères.

b) Inexistența unei influențe decisive asupra dispozițiilor în litigiu

83. Cu toate acestea, chiar presupunând că regimul precedent era afectat de o eroare vădită, ar rămâne de examinat dacă o asemenea eroare a avut o influență decisivă asupra dispozițiilor în litigiu adoptate ulterior. Cu privire la acest aspect, este necesar să fie avute în vedere următoarele elemente.

84. Desigur, este adevărat faptul că, în privința Franței metropolitane, cantitățile de bază de izoglucoză alocate începând cu 1 iulie 1981 au fost identice pentru mai mulți ani cu cotele care fuseseră alocate direct către Roquette Frères în cursul celor două perioade precedente de câte douăsprezece luni. Cu toate acestea, spre deosebire de metoda utilizată în cursul perioadei anterioare datei de 1 iulie 1981, producția de

izoglucoză a diferitelor întreprinderi nu a mai constituit în mod expres, nici în cadrul Regulamentului nr. 1785/81, nici în cadrul tuturor celorlalte dispoziții litigioase, baza de calcul a cantităților de bază de izoglucoză alocate statelor membre [88].

85. În plus, reiese din preambulul Regulamentului nr. 1785/81 că, prin instaurarea noii organizări comune a pieței în sectorul zahărului, aplicabilă de la 1 iulie 1981, legiuitorul comunitar a acționat din nou sub presiunea excedentelor structurale care puteau fi constatate în cadrul Comunității în materie de îndulcitori [89]. Modificarea regimului de cote de producție de zahăr și de izoglucoză s-a realizat cu scopul explicit de a ține seama, printre altele, de evoluțiile recente la nivelul producției [90].

86. Toate aceste elemente sugerează că un ansamblu de factori a jucat un rol și a influențat evaluarea efectuată de Consiliu atunci când a stabilit cantitățile de bază de izoglucoză aplicabile începând cu 1 iulie 1981. În schimb însă, nu există indicii suficiente în sprijinul ipotezei că acesta s-ar fi lăsat ghidat în mod exclusiv – sau cel puțin în mod semnificativ – de producția reală de izoglucoză a diferitelor întreprinderi în cursul perioadelor anterioare atunci când a adoptat Regulamentul nr. 1785/81.

87. Prin urmare, nu se poate conchide cu toată certitudinea că o eventuală eroare de apreciere a Consiliului, intervenită cu ocazia adoptării regimului precedent, a avut o influență decisivă asupra dispozițiilor în litigiu. Acest fapt este adevărat chiar și în privința stabilirii cantităților de bază de izoglucoză în prima dispoziție în litigiu, și anume articolul 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81.

88. Această concluzie este valabilă *a fortiori* în privința dispozițiilor în litigiu cuprinse în regulamentele ulterioare. Într-adevăr, pe de o parte, la data adoptării acestora, regimul precedent era și mai îndepărtat în timp, și anume cu mai mult de 20 de ani [91]. Pe de altă parte, Comunitatea își asumase între timp anumite angajamente internaționale [92] ce puteau juca un rol încă de la data stabilirii cantităților de bază de izoglucoză prin Regulamentul nr. 2038/1999 [93] și care, în orice caz, au jucat în mod indiscutabil un astfel de rol ulterior.

88 — În schimb, acesta a mai fost cazul în cursul regimului precedent. A se vedea, în privința acestui punct, articolul 9 alineatele (1)-(3) din Regulamentul nr. 1111/77, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 1293/79, precum și al șaptelea considerent al acestui din urmă regulament.

89 — Al doilea considerent al Regulamentului nr. 1785/81.

90 — Al unsprezecelea considerent al Regulamentului nr. 1785/81.

91 — Regulamentul nr. 1293/79 a fost adoptat la 25 iunie 1979, iar Regulamentul nr. 2038/1999 la 13 septembrie 1999.

92 — Este vorba de acordul privind agricultura menționat la nota de subsol 25.

93 — A se vedea al treisprezecelea și al șaisprezecelea considerent al Regulamentului nr. 2038/1999.

89. În aceste împrejurări, nu constatăm niciun indiciu suficient pentru a concluziona că o eventuală anterioară eroare de apreciere a Consiliului ar fi putut avea influență decisivă asupra dispozițiilor în litigiu. Prin urmare, nu există niciun motiv pentru care să se constate nevaliditatea prevederilor amintite.

3. Concluzie intermediară

90. Rezultă că trebuie să se răspundă la cea de a doua întrebare adresată că examinarea sa nu a scos în evidență niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81, a articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2038/1999, a articolului 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001, a articolului 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și a articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 1739/2003 în ceea ce privește stabilirea cantităților de bază de producție de izoglucoză pentru Franța metropolitană.

VI — Concluzie

91. Pe baza considerentelor ce precedă, propunem Curții să răspundă întrebărilor adresate de cour administrative d'appel de Douai după cum urmează:

„1) O acțiune în anularea articolului 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81, a articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2038/1999, a articolului 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001, a articolului 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și a articolului 1 din Regulamentul (CE) nr. 1739/2003 formulată de societatea Roquette Frères

în temeiul articolului 230 al patrulea paragraf CE nu ar fi fost fără îndoială admisibilă în fața instanțelor comunitare.

2) Examinarea celei de a doua întrebări adresate nu a scos în evidență niciun element de natură să afecteze validitatea articolului 24 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1785/81, a articolului 27 alineatul (3) din Regulamentul nr. 2038/1999, a articolului 1 din Regulamentul nr. 2073/2000, a articolului 11 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1260/2001, a articolului 1 din Regulamentul nr. 1745/2002 și a articolului 1 din Regulamentul nr. 1739/2003 în ceea ce privește stabilirea cantităților de bază de producție de izoglucoză pentru Franța metropolitană."